

Nieuwsbrief “Kromme Rijn”

Geachte belanghebbende/ geïnteresseerde,

Na aanleiding van onze eerste workshop van 22 maart jl. in Bunnik sturen wij u een nieuwsbrief met een kort verslag van de onderwerpen die aan bod kwamen. Ook willen wij u met deze nieuwsbrief informeren over de inhoud en voortgang van onze onderzoeksprojecten, inclusief een tijdsplanning van de vervolgstappen van het onderzoek voor de aankomende periode.

Het Kromme Rijngebied is als onderzoeksgebied gekoppeld aan twee Europese onderzoeksprojecten, namelijk het PROVIDE project en het TALE project, die zich beide richten op de wisselwerking tussen natuur, agrarisch landgebruik en publieke goederen in agrarische gebieden. In beide projecten worden door meerdere Europese onderzoeksinstituten verschillende gebieden in Europa met elkaar vergeleken, om zo kennis en ervaring uit te wisselen over beleidsinstrumenten en strategieën voor landbeheer in agrarische gebieden in Europa. Wij zullen ons gedurende de looptijd van beide projecten (2015-2018) toespitsen op de lokale vraagstukken in het Kromme Rijngebied.

De workshop van 22 maart jl. was de eerste stap binnen onze onderzoeksopzet, gericht op de introductie van onze onderzoeksprojecten en een eerste kennismaking met verschillende belanghebbenden uit het Kromme Rijngebied. In de afgelopen periode hebben wij ook enkele kennismakingsgesprekken gehad met belanghebbenden die niet bij de workshop aanwezig konden zijn en wij zullen dit de aankomende periode voortzetten.

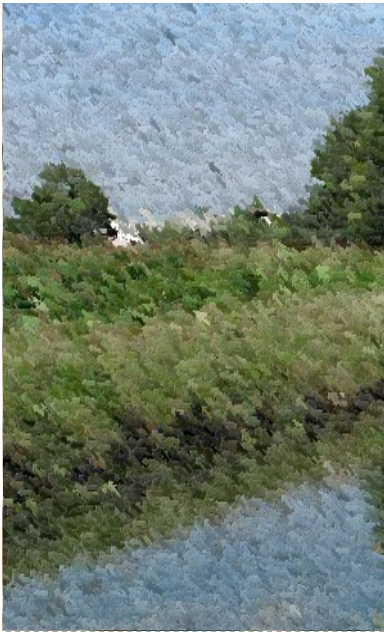
WAAROM DEZE NIEUWSBRIEF

Een onderwerp dat duidelijk aan bod kwam tijdens de introductie van de workshop en tijdens de individuele interviews was de vraag hoe wij als wetenschappers zouden kunnen bijdragen aan besluitvormingsprocessen binnen het Kromme Rijngebied. Voor ons is dit een belangrijk onderwerp, omdat wij ons bewust zijn dat onderzoek vaak abstracte doelstellingen heeft en ook vaak niet goed aansluit bij de plaatselijke realiteit. Wij proberen zo dicht mogelijk met betrokkenen samen te werken om ons onderzoek te richten op onderwerpen die duidelijk spelen in het Kromme Rijngebied. Hiervoor vragen wij op verschillende momenten uw input, bijvoorbeeld door het delen van uw ervaringen, door toelichting te vragen bij bestaande beleidssituaties en het geven van reflectie op onze onderzoeksresultaten. Om u op de hoogte houden van de ontwikkelingen brengen wij deze nieuwsbrief uit voor alle betrokkenen en geïnteresseerden. U bent uiteraard van harte welkom om ook op onze nieuwsbrief te reageren, en eventuele vragen met ons (en elkaar) te bespreken.

IN DEZE NIEUWSBRIEF

Wie waren de deelnemers ?	2
Wat is het onderzoeksgebied?	2
Wat zijn Publieke Goederen? ..	3
Waar liggen de knelpunten? ...	4
Gerelateerde vraagstukken	4
Hoe kunnen wij bijdragen?.....	5
Wat zijn de vervolgstappen? ...	6

WIE WAREN DE DEELNEMERS?

De deelnemers:

- ◇ Melkveehouder & educatieboer
- ◇ Strategisch adviseur provincie Utrecht
- ◇ Senior adviseur landschaps- & gebiedscoördinatie bij Landschap Erfgoed Utrecht
- ◇ Beleidsonderzoeker provincie Utrecht, team "Natuur en landschap"
- ◇ Melkveehouder, lid LTO (Land en Tuinbouworganisatie)
- ◇ Senior onderzoeker Ecosysteemdiensten, Vrije Universiteit Amsterdam
- ◇ Landschapscoördinator bij de Stuurgroep Kromme Rijnlandschap
- ◇ Medewerker Utrechts Particulier Grondbezit
- ◇ Medewerker landelijk gebied bij Natuur en Milieufederatie Utrecht

“Het Kromme Rijngebied heeft heel veel te bieden. Niet alleen hebben we een heel erg rijke cultuur, maar is het ook nog enorm mooi!”

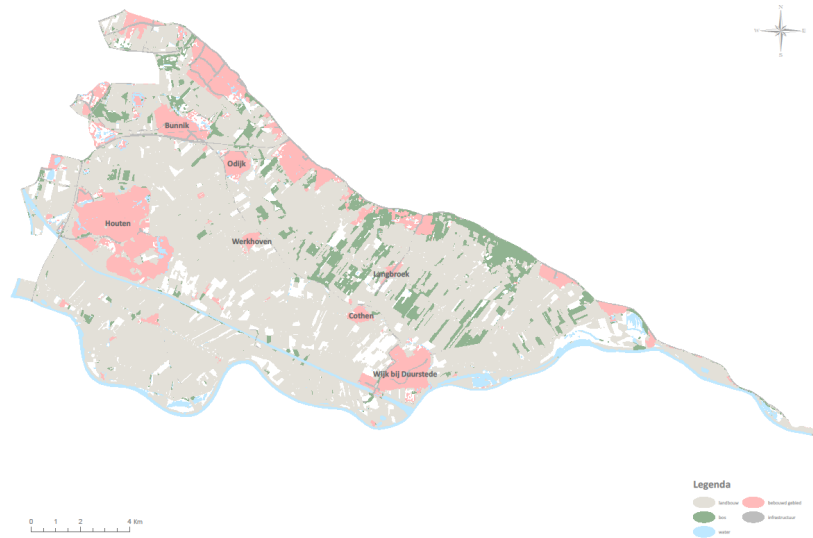
(opmerking deelnemer workshop)

WAAROM HET KROMME RIJN GEBIED?

Wij hebben gekozen voor dit gebied vanwege de grote landschappelijke diversiteit in het gebied, door de verschillen in schaal, openheid en reliëf (o.a. door de ligging naast de Utrechtse Heuvelrug). Het is een gebied met een duidelijk agrarisch karakter, maar met een groeiende diversiteit aan functies. Deze verschillende functies zijn onder andere recreatie, (agrarische-) natuur, cultureel erfgoed (landgoederen, historische landschapskenmerken), bewoning en de voorziening van (grond-)water.

Afbeelding 1 laat een kaart van het Kromme Rijngebied zien. Deze kaart werd ook tijdens de workshop gebruikt.

WAT IS HET ONDERZOEKSGBIED?

Afbeelding 1: Kaart van het Kromme Rijn gebied

WAT ZIJN PUBLIEKE GOEDEREN?

WERKWIJZE

Het concept van Publieke Goederen is een opkomend concept binnen onderzoek en beleid, dat zich richt op diensten en goederen die voor iedereen vrij beschikbaar zijn. Wij richten ons hierbij specifiek op de Publieke Goederen die gekoppeld zijn aan landbouw en bosbouw. Tijdens de workshop en individuele interviews hebben wij gevraagd naar persoonlijke inzichten en meningen over dit concept. Ook hebben wij gevraagd om enkele hiervan in kaart te brengen voor het Kromme Rijngebied. De resultaten van deze oefening gebruiken wij om een beter inzicht te krijgen in de verschillende functies die worden toegeschreven aan het Kromme Rijngebied en om een beter (ruimtelijk) beeld te krijgen van de knelpunten die tussen de voorziening van verschillende goederen kunnen ontstaan. Deze knelpunten zijn voor ons een aanleiding om onze verdere onderzoeksvragen op aan te passen.

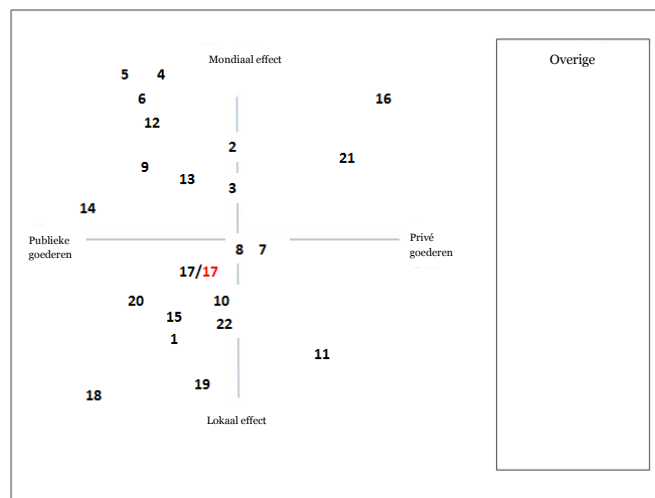
Tijdens de workshop werden de deelnemers gevraagd om de geïdentificeerde publieke goederen op post-it's te schrijven en op een assenstelsel te plaatsen. Dit assenstelsel had betrekking op de publieke of privé eigenschappen van ieder goed en de schaal van invloed (zie Figuur 1).

N°	Voorbeeld	Aantal keren genoemd
1	Toegankelijkheid / beschikbaarheid van horecavoorzieningen	1
2	Agro-biodiversiteit	1
3	Agrarische productie	2
4	Biodiversiteit	1
5	CO ₂ opslag	1
6	Klimaat regulering	1
7	Culturele diensten (tradities, identiteit, geschiedenis, spiritualiteit etc.)	7
8	Educatie (m.b.t. boerderijen)	2
9	Regulatie van overstromingen	1
10	Kwaliteit van het bos	1
11	Gezondheid/welzijn	1
12	Streekproducten (b.v. fruit)	1
13	Multifunctionaliteit van het landschap/diversiteit	3
14	Natuurlijkheid (van het landschap)	3
15	Mooi landschap	4
16	Pollinatie	
17	Recreatie	4
18	Sociale verbondenheid	1
19	Bodemkwaliteit	1
20	Rust/Stilte	7
21	Waterkwaliteit (rivier + grond water)	3
22	Waterkwaliteit algemeen	1

Tabel 1: Geïdentificeerde Publieke Goederen uit workshop en interviews

Uit de discussies en de aangegeven diensten op het assenstelsel kwamen de Publieke Goederen naar voren die voornamelijk worden gekoppeld aan het Kromme Rijngebied. Tabel 1 geeft een samenvatting van de geïdentificeerde publieke goederen en het aantal keren dat ieder publiek goed door de deelnemers werd genoemd. Uit de discussies kwam naar voren dat veel publieke goederen vooral een publiek karakter hebben. Ook werd benadrukt dat de verschillende goederen sterk met elkaar samenhangen en dat dit bijvoorbeeld het rangschikken van deze goederen bemoeilijkt. Uit de verzamelde gegevens en de discussies tijdens de workshop en interviews bleken de volgende Publieke Goederen de meeste aandacht te vergen:

- ◇ Culturele diensten (tradities, identiteit, geschiedenis, spiritualiteit etc.) (7 keer genoemd)
- ◇ Rust/Stilte (7 keer genoemd)
- ◇ Recreatie (4 keer genoemd)

Figuur 1: Assenstelsel privé/publiek vs. lokaal/mondiaal (rood = negatieve invloed)

WAAR LIGGEN DE KNELPUNTEN?

Enkele knelpunten tussen landschapsfuncties in het Kromme Rijngebied die aan bod kwamen tijdens de workshop hadden te maken met recreatie, waarbij de stijgende vraag vanuit de omringende kernen en ook de toenemende (internationale) recreanten aan bod kwamen. Een andere vraag die hierbij bijvoorbeeld naar voren kwam was: Hoe kan recreatie de ontwikkeling van het Kromme Rijngebied bevorderen (e.g. door middel van streekproducten, kennisoverdracht van boeren naar recreanten)?

Andere knelpunten die aan bod kwamen hadden betrekken op de verhouding tussen landbouw en (agrarische-) natuur. Benoemde onderwerpen waren hierbij oa. de bestrijdingsmiddelen rondom fruitteelt en waterbeheer/peilstanden. Ook hebben wij de verschillende communicatiestromingen en de ervaringen hiermee binnen het Kromme Rijngebied besproken.

GERELATEERDE VRAAGSTUKKEN?

De vraagstukken waarbij wij ons binnen het Kromme Rijngebied mee bezig houden in de aankomende periode zijn voornamelijk gericht op de ruimtelijke knelpunten tussen de verschillende landschapsfuncties (zoals landbouw, (agrarische-) natuur, water en recreatie) van het Kromme Rijngebied. Ook zijn wij geïnteresseerd in de toenemende de rol van recreatie in het gebied en willen hier in vervolgonderzoek dieper op in gaan.

Enkele leidende vragen hierbij, die ook deels uit de interviews en workshop naar voren kwamen zijn hierbij:

- ◇ Op welke manier beïnvloedt het landgebruik en de landinrichting in het Kromme Rijngebied andere aanwezige landschapsfuncties, zoals natuurwaarden en ecosysteemdiensten?
- ◇ Waar kunnen wetenschappelijke inzichten bijdragen aan de ruimtelijke planning van het Kromme Rijngebied?
- ◇ Wat voor soort informatie over toekomstige landinrichting sluit aan bij de lokale beleidspraktijk?
- ◇ Wie zijn de recreanten binnen het Kromme Rijngebied en waar zij in geïnteresseerd?
- ◇ Hoe kan het Kromme Rijngebied zijn identiteit bewaren bij een stijgende vraag naar recreatie?
- ◇ Welke soort recreanten wil men aantrekken binnen het Kromme Rijngebied en welke juist niet?

Om een beter inzicht te krijgen in de ruimtelijke samenhang en knelpunten tussen verschillende landschapsfuncties zullen wij ruimtelijk expliciete modellen ontwikkelen gericht op de multifunctionaliteit van het landschap. Deze modellen zullen onder andere worden gebruikt om de effecten van verschillende toekomstscenario's (specifiek gericht op het Kromme Rijngebied) in kaart te brengen.

Een eerste stap om een beter beeld te krijgen van de recreatie-knelpunten binnen het Kromme Rijngebied zal zijn door het in kaart brengen van verschillende groepen recreanten in het Kromme Rijngebied. Dit onderzoek zal zich deels richten op de verschillende motivaties van recreanten, door middel van verschillende methoden (oa. persoonlijke interviews en social media analyse), maar zal ook een ruimtelijke analyse bevatten.

“Het Kromme Rijngebied is heel ondernemend en zoekt naar een goede balans met de natuur, ondanks het stijgende aantal recreanten!”

(opmerking deelnemer workshop)

HOE KUNNEN WIJ BIJDRAGEN?

- ◇ Faciliteren van workshops en discussies met belanghebbenden uit verschillende organisaties/ vanuit verschillende achtergronden.
- ◇ Het delen van kennis, ervaringen en beleidsinstrumenten vanuit het Kromme Rijngebied met een netwerk van 17 andere 'case studies' in Europa.
- ◇ Terugkoppelen van onderzoeksresultaten en het gezamenlijk vormgeven van de richting van (vervolg-) onderzoek samen met belanghebbenden.

WAT ZIJN DE VERVOLGSTAPPEN?

Gedurende de gehele projectperiode:

Navragen van specifieke informatie aan belanghebbenden en organisaties.

Stap 2

Voorjaar/Zomer 2016:

In gesprek met enkele belanghebbenden over passende/mogelijke beleidsinstrumenten en de uitwerking van lokale ruimtelijke toekomstscenario's.

Stap 3

Begin 2017:

Bijeenkomst om eerste onderzoeksresultaten te bespreken (oa. eerste modelresultaten, recreatie onderzoek)

Stap 4

Zomer 2017:

Vervolg bijeenkomst aanvulling onderzoeksresultaten

~Begin 2018:

Afsluitende bijeenkomst

Faculteit Aard-en Levenswetenschappen
Afdeling Milieugeografie
De Boelelaan 1085 (post adres)
1081 HV Amsterdam
Nederland

Telefoon: 31 (0)20 59 86517
Fax: 31 (0)20 59 89553
E-mail: emma.vander.zanden@vu.nl
f.komossa@vu.nl
Projecten: www.ufz.de/tale
www.provide-project.eu

